

C-383/19. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2019. május 15.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim (Lengyelország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. február 12.

Felperes:

Powiat Ostrowski

Alperes:

Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny z siedzibą w Warszawie

Az eljárás tárgya:

A felek közti jogvita lényege, hogy a 2018. február 7. és 2018. április 22. közötti időszakban egy korábbi bírósági határozat alapján a felperes területi önkormányzat tulajdonába került Renault Clio 1.5 DCI márkájú személygépkocsi tekintetében fennállt-e biztosítási kötelezettség, figyelembe véve, hogy a gépjármű a jelzett időszakban őrzött parkolóban volt, hulladéknak minősült és üzemképtelen volt, és ezért nem volt lehetséges, hogy e gépjármű a forgalomban való részvételével kárt okozzon.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogi alapja

Az EUMSZ 267. cikk alapján a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló, 2009. szeptember 16-i 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 263., 11. o., a továbbiakban: 2009/103 irányelv) 3. cikke előírja-e a gépjármű tulajdonosa számára, hogy kötelező gépjármű-felelősségbiztosítást kössön abban az esetben is, ha e gépjármű

üzemképtelen, magántulajdonban lévő, őrzött parkolóban, közúton kívül tárolják, és a tulajdonosa döntése alapján meg kell semmisíteni.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

Úgy kell-e értelmezni a [2009/103 irányelv] 3. cikkét, hogy a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás olyan esetekre is kiterjed, amelyekben a területi önkormányzat – a járás – bírósági határozat alapján megszerzi egy olyan gépjármű tulajdonjogát, amely nem alkalmas a forgalomban való részvételre, magántulajdonban lévő, őrzött parkolóban, közúton kívül tárolják, és a tulajdonosa döntése alapján meg kell semmisíteni?

Vagy úgy kell-e értelmezni e rendelkezést, hogy ilyen körülmények között a területi önkormányzatot, mint a jármű tulajdonosát – az alap által a károsult harmadik személyekkel szemben viselt felelősség sérelme nélkül – nem terheli biztosítási kötelezettség?

A hivatkozott uniós rendelkezések

A gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló, 2009. szeptember 16-i 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 263., 11. o.) 1. cikkének 1. pontja, 3. cikke, 5. cikkének (1) és (2) bekezdése.

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

1) Az Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (a kötelező biztosításokról, a biztosítási ágazat garanciaalapjáról és a közlekedési biztosítók lengyel hivataláról szóló, 2003. május 22-i törvény) (Dz.U., 2018., 473. tétel, a továbbiakban: a kötelező biztosításokról szóló törvény) 2. cikke (1) bekezdésének 14a. pontja, 10. cikkének (2) bekezdése, 23. cikkének (1) bekezdése, 27. cikkének (6) bekezdése, 29. cikkének (1) bekezdése, 28. cikkének (2) és (3) bekezdése, 31. cikkének (1), (3) és (4) bekezdése, 33. cikke, 34. cikkének (1) és (2) bekezdése.

2) Az Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (A közúti közlekedésről szóló, 1997. június 20-i törvény) (Dz.U., 2018., 1990. tétel) 2. cikkének (1) bekezdése, 130a. cikke.

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

A 2018. január 16-i határozatában a Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim (Ostrów Wielkopolski kerületi bírósága, Lengyelország) elrendelte egy Renault

Clio 1.5 DCI márkájú gépjármű tulajdonjogának a területi önkormányzatra (Powiat Ostrowski) való szállását.

A fenti ítélet 2018. február 7-én emelkedett jogerőre.

A Powiat Ostrowski 2018. február 6-án kérelmezte ezen határozat kézbesítését a jogerő megállapításával, valamint végrehajtási záradékkal történő ellátását.

2018. április 20-án az említett határozatot kézbesítették a Powiat Ostrowski részére.

A fent említett Renault márkájú gépjármű hulladéknak minősült, ezért tulajdonosa a megsemmisítése mellett döntött, és törölte a nyilvántartásból.

A 2018. január 1. és 2018. április 22. közötti időszakban e gépjármű nem rendelkezett gépjármű-felelősségbiztosítással.

Az alapeljárás feleinek alapvető érvei

A felperes, a Powiat Ostrowski annak megállapítását kéri, hogy a 2018. február 7. és 2018. április 22. közötti időszakban nem terhelte biztosítási kötelezettség a Renault Clio 1.5 DCI márkájú gépjármű tekintetében, amely gépjármű a Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim (Ostrów Wielkopolski kerületi bírósága) 2018. január 16-i határozatával került a tulajdonába. A jogerős, végrehajtási záradékkal ellátott határozatot 2018. április 20-án kézbesítették a felperes részére, ami miatt e gépjármű biztosítását 2018. április 23-ától kezdődő időszakra kötötte meg. A felperes azt állítja, hogy azon időszakban, amely alatt a tulajdonába tartozó gépjármű nem tartozott a kötelező felelősségbiztosítás körébe, a gépjárművet őrzött parkolóban tárolták, megsemmisítésre várt, üzemképtelen volt, és ezért nem volt lehetséges, hogy e gépjármű forgalomban való részvételével kárt okozzon. A fentiek fényében a felperes álláspontja szerint az említett gépjármű tekintetében nem áll fenn biztosítási kötelezettség.

Az alperes, az Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny w Warszawie (varsói Biztosítási Garanciaalap, Lengyelország) a kereset elutasítását és az eljárás költségeinek részére történő megítélését kéri. Az alperes szerint a gépjármű műszaki állapota a gépjármű-felelősségbiztosítás megkötésére vonatkozó kötelezettség teljesítése szempontjából nem releváns.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid összefoglalása

- 1 A közúti közlekedésről szóló, 1997. június 20-i törvény 130a. cikke (10) és azt követő bekezdéseiben foglaltaknak megfelelően a starostának (járási előjárónak) a gépjármű tulajdonjogának a járás érdekében bírósághoz kell fordulnia. A kérelem tárgyában az eljárás bíróság előtt zajlik, amely megvizsgálja, hogy teljesült-e a tulajdonjog átszállása kimondásának valamennyi feltétele, különösen

azt, hogy a gépjármű eltávolítása megalapozott volt-e, a gépjármű átvételére jogosult személy keresése során az elvárható gondossággal jártak-e el, és hogy a tulajdonjog átszállásának kimondása nem ellentétes-e a társadalmi együttélés szabályaival.

- 2 A dolog (gépjármű) tulajdonjogának átszállását kimondó bíróság érdemben vizsgálja az ügy fenti vonatkozásait, és konstitutív hatályú határozatot hoz. Így a bíróság határozatának jogerőre emelkedésével a gépjármű a járás tulajdonába kerül, és a járási elöljáró köteles a határozatot végrehajtani. A határozat végrehajtására az ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracjiban (a közigazgatási végrehajtásról szóló, 1966. június 17-i törvény) meghatározott szabályoknak megfelelően, a közúti közlekedésről szóló törvény rendelkezéseinek figyelembe vételével kerül sor.
- 3 A gépjármű tulajdonjogának átszállását kimondó határozat meghozataláig, és azt követően is, a gépjárművet őrzött parkolóban tárolják.
- 4 A gépjármű tulajdonjogának átszállását kimondó határozat végrehajtásához kérelmezni kell a bíróságtól a jogerősítő klauzulával ellátott határozat kézbesítését, és 6 PLN összegben illetéket kell fizetni (ustawa z 28 lipca 2005 r o kosztach sądowych w sprawach cywilnych [a polgári ügyekben az eljárási költségekről szóló, 2005. július 28-i törvény] [Dz.U., 2018., 300. tétel] 77. cikkének (1) bekezdése), ami meghosszabbítja az eljárást és a határozat járási elöljáró általi végrehajtását.
- 5 A tulajdonjog átszállását kimondó határozat hatálya alá eső gépjárműveket műszaki szempontból járműszakértő vizsgálja meg, aki nagyon gyakran azt állapítja meg, hogy a gépjármű hulladéknak minősül.
- 6 A közúti forgalomban üzemképtelenné nyilvánított gépjárművet átadás-átvételi jegyzőkönyv alapján adják át megsemmisítés céljából a járműbontó részére, amely kiadja a gépjármű bontási igazolását. Az ilyen igazolás képezi a gépjármű nyilvántartásból való törlésének alapját.
- 7 Az vizsgált ügyben a Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim (Ostrów Wielkopolski kerületi bírósága) 2018. január 16-i jogerős határozatának tárgyát képező Renault Clio 1.5 DCI márkájú gépjármű a járás (területi önkormányzat) tulajdonába került, hulladéknak minősült, üzemeltetésre alkalmatlan volt és nem volt forgalomban; egész idő alatt őrzött parkolóban tárolták.
- 8 A kérdést előterjesztő bíróság aggályai a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás alól történő mentesülés lehetőségére vonatkoznak abban az esetben, ha a mozgásképtelen gépjármű tulajdonjogát (jogerős bírósági határozat alapján) a területi önkormányzat (járás) szerzi meg, a gépjármű üzemképtelen, magántulajdonban lévő, őrzött parkolóban, közúton kívül tárolják, és a tulajdonosa döntése alapján megsemmisítésre szánják.

- 9 Az Európai Unió Bírósága 2018. november 15-i ítéletében (C-648/17, ECLI:EU:C:2018:917) megállapította, hogy „gépjármű forgalomban való részvétele” fogalom hatálya nem korlátozódik a közúti forgalmi helyzetekre, azaz a közúti forgalomra, és hogy e fogalomba beletartozik a gépjárművek minden olyan használata, amely összeegyeztethető e gépjárművek szokásos funkciójával, hangsúlyozva, hogy a „gépjármű forgalomban való részvételének” fogalma alá tartozik a gépjármű „bármely” használata, amely összeegyeztethető annak szokásos funkciójával, nevezetesen a szállítási eszköz funkcióval. Ezzel szemben 2017. november 28-i ítéletében az Európai Unió Bírósága (C-514/16, EU:C:2017:908) úgy vélte, hogy e fogalomba beletartozik a gépjármű szállítási eszközként való mindenfajta használata.
- 10 A legutóbbi, 2018. szeptember 4-i ítéletében (C-80/17, ECLI:EU:C:2018:661) az Európai Unió Bírósága megerősítette a „gépjármű forgalomban való részvétele” fogalmának fenti értelmezését, rámutatott azonban arra, hogy egy olyan gépjármű, amely szerepel a nyilvántartásban, tehát amelyet nem vontak ki szabályosan a forgalomból, és amely alkalmas a forgalomban való részvételre, megfelel a „gépjármű” irányelv 1. cikke szerinti fogalmának.
- 11 A jelen ügy azonban más kérdésre vonatkozik, nevezetesen, hogy a területi önkormányzat (járás) köteles-e gépjármű-felelősségbiztosítást kötni abban az esetben, ha a gépjármű üzemképtelen. E helyzet tehát eltér a C-80/17. sz. ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló tényállástól.
- 12 A járás ugyanis bírósági határozat alapján vált a gépjármű tulajdonosává, és e gépjármű, a tulajdonjoga megszerzésének időpontjában nem volt gépjármű-felelősségbiztosítás hatálya alatt, őrzött parkolóban tárolták, műszakilag hibás, és emiatt üzemképtelen volt, a tulajdonos szándékának megfelelően átadták megsemmisítésre, amelyre ténylegesen sor is került.
- 13 A Bíróságnak a C-80/17. sz. ügyben kifejtett álláspontjával kapcsolatban a kérdést előterjesztő bíróságnak kételyei vannak azt illetően, hogy a gépjármű üzemképessége és szállítási eszközként való használata a „gépjármű” irányelv 1. cikke szerinti fogalma szükségszerű kritériumának minősül-e, vagy a gépjármű szállítási eszközként történő használatának arra tekintettel fennálló lehetetlensége, hogy hulladéknak minősül és megsemmisítésre vár, megfosztja-e gépjárművet „gépjármű” jellegétől, és ezért nem kell rá gépjármű-felelősségbiztosítást kötni (az irányelv 3. cikke). Továbbá, ami lényeges, már a határozat jogerőre emelkedésének időpontjában, azaz a szóban forgó jármű tulajdonjoga megszerzésének időpontjában, a gépjármű nem alkalmas arra, hogy szállítási eszközként használják, és nem vesz részt és nem is fog részt venni a forgalomban, mivel hulladéknak minősített műszaki állapota miatt megsemmisítésre szánják.
- 14 A kérdésre adott válasz annyiban bír jelentőséggel, hogy a kötelező biztosításokról szóló törvény 23. cikkének (1) bekezdése valamennyi gépjármű-tulajdonos számára előírja, hogy a tulajdonukban álló gépjármű tekintetében kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződést kössenek,

függetlenül attól, hogy a gépjármű alkalmas-e a forgalomban való részvételre, és a szállítási eszközként való használatát lehetetlenné tevő műszaki állapotára tekintettel megsemmisítésre szánták-e. Hasonló a helyzet a nyilvántartásba vett azon gépjármű tulajdonjogának átszállása vagy átruházása esetén, amelynek tulajdonosa – erre vonatkozó kötelezettsége ellenére – nem kötött rá gépjármű-felelősségbiztosítási szerződést. A tulajdonos, akire a tulajdonjog átszállt, vagy akire azt átruházták, ebben az esetben is köteles gépjármű-felelősségbiztosítási szerződést kötni, függetlenül attól, hogy a gépjármű szállítóeszközként való használatra alkalmas-e, valamint szemben a tulajdonos akarataival, aki a gépjárművet megsemmisítésre szánta (a kötelező biztosításokról szóló törvény 31. cikkének (3) bekezdése).

- 15 A Bíróság C-80/17. sz. ügyben hozott ítéletére tekintettel úgy tűnik, hogy a fenti körülmények között nem áll fenn e gépjármű tekintetében felelősségbiztosítási szerződés megkötésére irányuló kötelezettség.
- 16 Ilyen kötelezettség akkor keletkezik, ha az érintett gépjármű tulajdonosa azt forgalomba vagy olyan állapotba helyezi, amely a gépjármű-forgalomban való részvételből eredő kockázatot hordoz magában, és e gépjármű alkalmas a forgalomban való részvételre és szállító eszközként való használatra. A jelen ügyben azonban a területi önkormányzatnak – már a gépjármű tulajdonjogának megszerzése időpontjától kezdve – nem áll szándékában a gépjármű forgalomba helyezése. E gépjárművet – megsemmisítésre történt átadásáig – őrzött parkolóban tárolták, és már a tulajdonjog megszerzésének időpontjában sem volt alkalmas a forgalomban való részvételre, ezen állapot pedig megsemmisítésének időpontjáig nem változott.
- 17 Az uniós jog fent említett rendelkezéseinek értelmezésével kapcsolatos fentiekben kifejtett kételyek, valamint az e rendelkezések alapján kialakult nemzeti gyakorlattal kapcsolatos kételyek indokolttá teszik a bevezető részben ismertetett kérdések előzetes döntéshozatal céljából az Európai Unió Bírósága elé terjesztését.
- 18 A kérdést előterjesztő bíróság ezért az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke alapján előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek a Bírósághoz történő benyújtásáról, a kodeks postępowania cywilnego (polgári perrendtartás) 177. cikke (1) bekezdésének 31. pontja alapján pedig az eljárás felfüggesztéséről határozott.